

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

§ 134

Tammelan stadionia ympäröivien katujen katusuunnitelmat, Tammela, Liisankallio ja Petsamo

TRE:760/10.03.02/2023

Valmistelija / lisätiedot:
Jouni Sivenius

Valmistelijan yhteystiedot

Katuinsinööri Petri Keivaara, puh. 050 382 6459, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Hallintosihteeri Jonna Koivumäki, puh. 040 124 1626, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Mikko Nurminen, Johtaja

Päätösehdotus

Kalevan puistotien katusuunnitelma välillä Itsenäisyydenkatu–
Kyllikinraitti, suunnitelma n:o 1/21736,

Tammelankadun katusuunnitelma välillä Salhojankatu–Kalevan puistotie,
suunnitelma n:o 1/21737,

Salhojankadun katusuunnitelma välillä Itsenäisyydenkatu–Ilmarinkatu,
suunnitelma n:o 1/21738,

Ilmarinkadun katusuunnitelma välillä Salhojankatu–Kalevan puistotie,
suunnitelma n:o 1/21739 ja

Paltsunaukion katusuunnitelma n:o 1/21759

hyväksytään kustannusarvioineen muistutuksista huolimatta seuraavin
muutoksin ehdotusvaiheeseen nähden:

Liikennemerkkeihin on tehty pieniä korjauksia.

Kalevan puistotien ja Väinölänkadun liittymässä Kalevan puistotien
länsipuolen pyörätie ja jalkakäytävä on suunniteltu ylijatkettuna ja
Väinölänkadun ajorata korotettuna.

Kalevan puistotien länsipuolen pyörätie on levitetty 2,8–3,0 metrin
levyiseksi.

Itsenäisyydenkadun ja Salhojankadun liittymän pyörätieratkaisu on
täsmennetty.

Ilmarinkadulle on lisätty lipputankoja katupuiden väliin.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Maankäyttö ja rakennuslain 202 §:n mukaisesti päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Perustelut

Kalevan puistotie välillä Itsenäisyydenkatu–Kyllikinraitti

Kalevan puistotie on alueellinen kokoojakatu Tampereen keskustan itäpuolella. Katusuunnitelmassa esitetään saneeraustoimenpiteitä, joilla vastataan alueen muuttuneeseen liikennetilanteeseen, huomioidaan kadun länsipuolella sijaitsevan Tammelan stadionin korttelin tarpeet sekä parannetaan pyörä- ja jalankulkuliikenteen järjestelyjä ja turvallisuutta. Kalevan puistotien erityispiirteenä on puistomaisuus, minkä vuoksi nykyisiä katupuita säilytetään mahdollisimman paljon sekä istutetaan uusia puita muuttuvat järjestelyt huomioiden. Itsenäisyydenkadun ja Ilmarinkadun nykyisten liittymien lisäksi myös Tammelankadun liittymä on esitetty toteutettavaksi liikennevalo-ohjattuna. Ajouradan reunoihin on esitetty aikarajoitettua kadunvarsipysäköintiä

Kalevan puistotien länsireunalle on suunniteltu eroteltu pyörätie ja jalkakäytävä. Pyörätien leveys on 2,80–3,00 m ja jalkakäytävän leveys 2,50–3,00 m. Kadun itäreunan nykyinen 3,80–5,00 m leveä yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie säilyy pääosin ennallaan lukuun ottamatta Väinölänkadun liittymäaluetta, jossa väylä on suunniteltu erotelluksi. Liittymän länsipuolella pyörätie ja jalkakäytävä on suunniteltu ylijatkettuna ja Väinölänkadun ajorata korotettuna. Ajouradan ja pyörätien väliselle erotusalueelle on esitetty pysäköintipaikkoja yhteensä noin 100 polkupyörälle.

Kalevan puistotien ajorata, pyörätiet ja jalkakäytävät on suunniteltu asfalttipäällysteiseksi. Pyörätien asfalttipäällyste on värisävyltään punainen. Erotusalueiden pintamateriaali on osin nurmea ja osin harmaasävyistä betonikiveä. Liittymäalueilla ja suojatiesaarekkeissa on myös harmaasävyistä luonnonkiveä.

Katuvalaistus uusitaan koko katuosuudella. Pintavesien kuivatus toteutetaan johtamalla vedet kallistusten avulla nykyisiin ja uusiin hulevesikaivoihin.

Tammelankatu välillä Salhojankatu–Kalevan puistotie

Tammelankatu on tonttikatu Tampereen keskustan itäpuolella. Ajorata on suunniteltu 5,50–6,50 m levyiseksi.

Pohjoispuolen jalkakäytävä levennetään nykyisestä 2,80 metristä 4,50 metriin palvelemaan stadionin pääsisäänkäyntien kävijävirtoja siten, että osa jalkakäytävästä sijoittuu nykyiseen tapaan stadionin tontille. Vastaavasti eteläpuolen jalkakäytävä kaventuu nykyisestä 2,80 metristä 2,25 metriin.

Tammelankadun ajorata ja pysäköintitaskut on suunniteltu asfalttipäällysteiseksi. Salhojankadun liittymäalueella asfalttipäällyste on värisävyltään punainen. Jalkakäytävän pintamateriaali on eteläpuolella

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

vaaleanharmaata betonilaattaa ja stadionin puolella harmaata betonikiveä. Erotusalueiden pintamateriaali on harmaasävyistä betonikiveä ja yliajettavalla osuudella harmaata luonnonkiveä.

Katuvalaistus uusitaan koko osuudella. Pintavesien kuivatus toteutetaan johtamalla vedet kallistusten avulla uusiin hulevesikaivoihin.

Salhojankatu välillä Itsenäisyydenkatu–Ilmarinkatu

Salhojankatu on tonttikatu Tampereen keskustan itäpuolella. Katusuunnitelmassa esitetään ajoradan kaventamista ja muuttamista osittain pyöräkaduksi ja osittain kävelykaduksi. Katualueelle istutetaan uusia katupuita. Ajoradan itäpuolelle on suunniteltu pysäköintitasku, joka palvelee tarvittaessa myös tapahtumanaikaista tilausajoliikennettä.

Itsenäisyydenkadun ja Tammelankadun väliselle osuudelle on suunniteltu 3,00–4,5 metriä leveä pyörätie/pyöräkatu. Salhojankadun itäpuolen jalkakäytävä levennetään nykyisestä 2,25 metristä 5,25–7,75 metriin ja länsipuolen jalkakäytävä 2,00 metristä 2,50 metriin. Stadionin korttelin kohdalla itäpuolen jalkakäytävä sijoittuu nykyiseen tapaan stadionin tontille.

Tammelankadun ja Vellamonkadun välille on suunniteltu 5,50 m leveä pyöräkatu. Vellamonkadun ja Ilmarinkadun välisellä osuudella nykyinen eroteltu jalkakäytävä ja pyörätie muutetaan koko katualueen levyiseksi kävelykaduksi. Salhojankadulle asennetaan penkkejä, roska-astioita ja kiinteitä pyörätelineitä yhteensä 220 polkupyörälle.

Salhojankadun ajorata on suunniteltu asfalttipäällysteiseksi, joka on värisävyltään punainen. Jalkakäytävien pintamateriaali on vaaleanharmaata betonilaattaa ja stadionin puolella ja kävelykadulla harmaata betonikiveä. Erotusalueiden pintamateriaali on harmaasävyistä luonnonkiveä.

Katuvalaistus uusitaan koko osuudella. Pintavesien kuivatus toteutetaan johtamalla vedet kallistusten ja betonilaattakourujen avulla uusiin hulevesikaivoihin.

Ilmarinkatu välillä Salhojankatu–Kalevan puistotie

Ilmarinkatu on tonttikatu Tampereen keskustan itäpuolella. Katusuunnitelmassa esitetään nykyisen ajoradan ja jalkakäytävän muuttamista kokonaisuudessaan kävelykaduksi. Kävelykatu sijoitetaan koko 10,35 m leveälle katualueelle, jonka eteläpuolella on Tammelan stadionin pääsisäänkäynnit ja pohjoispuolella Tammelan koulun piha. Katualueelle istutetaan uusia katupuita. Järjestelyn tarkoituksena on rauhoittaa alueen liikennettä ja palvella etenkin stadionille ja koululle meneviä kävelijöitä. Ilmarinkadulle asennetaan penkkejä, roska-astioita ja kiinteitä pysäköintitelineitä yhteensä 84 polkupyörälle ja 35 sähköpotkulaudalle.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kävelykadun pintamateriaali on vaaleanharmaata betonikiveä. Erotusalueiden ja pyöräpysäköinnin pintamateriaali on harmaasävyistä luonnonkiveä.

Katuvalaistus uusitaan koko osuudella. Pintavesien kuivatus toteutetaan johtamalla vedet kallistusten ja betonilaattakourujen avulla uusiin hulevesikaivoihin.

Paltsunaukio

Paltsunaukio rajautuu etelässä Itsenäisyydenkatuun, idässä Kalevan puistotiehen ja pohjoisessa Tammelankatuun. Aukion pintamateriaali on betonikiveystä, jonka värisävy vaihtelee harmaasta hiekanruskeaan. Aukion lounaiskulmassa säilyy nykyinen ruotsinpihlaja ja sen ympärille istutetaan perenna- ja muita pensasistutuksia. Aukion koilliskulmaan istutetaan myös lehtipuu. Aukiolle asennetaan penkkejä, roska-astioita ja kiinteitä pysäköintitelineitä 70 polkupyörälle ja 15 sähköpotkulaudalle.

Aukion pinnantasaus kallistuu itään päin aukion ja Kalevan puistotien rajaan, jossa hulevedet kerätään betonikourun ja hulevesikaivojen avulla hulevesiviemäriin. Aukiolle on suunniteltu valaistus.

Katutöiden kustannusarviot ovat

- Kalevan puistotie välillä Itsenäisyydenkatu–Kyllikinraitti noin 1 200 000 euroa
- Tammelankatu välillä Salhojankatu–Kalevan puistotie noin 200 000 euroa
- Salhojankatu välillä Itsenäisyydenkatu–Ilmarinkatu noin 270 000 euroa
- Ilmarinkatu välillä Salhojankatu–Kalevan puistotie noin 340 000 euroa
- Paltsunaukio noin 420 000 euroa

Katujen rakennustyöt sisältyvät kaupunkiympäristön palvelualueen vuoden 2023 vuosisuunnitelmaan ja alustaviin vuosien 2024–2025 vuosisuunnitelmiin.

Katusuunnitelmaehdotukset ovat olleet julkisesti nähtävillä 27.2. – 13.3.2023. Ehdotuksia vastaan on tehty viisi muistutusta.

Muistutus 1

Muistutuksessa esitetään, että suunnitelluilta kaduilta ei pidä vähentää moottoriajoneuvojen pysäköintipaikkoja. Katupuita muistutuksessa pidetään tarpeettomina. Väestön ikääntyessä pysäköintipaikkoja tarvitaan asuntojen lähelle paikallisia asukkaita ja esimerkiksi kotihoitajien käyntejä varten. Lisäksi paikkoja tarvitaan viereisten terveyskeskuspalvelujen käyttäjiä varten. Muistutuksessa mainitaan myös, että ympäristösyöt kuten hiilineutraalitavoitteet eivät saa vaikuttaa pysäköintipaikkojen vähentämiseen.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Vastine muistutukseen 1

Stadionin ympäristön katusuunnittelussa on huomioitu sekä stadionin tapahtumien aikaiset tarpeet että tapahtuma-aikojen ulkopuoliset liikennetilanteet. Tapahtumien aikana kävelijöiden ja pyöräilijöiden määrät ovat suuret, joten heille pitää löytää riittävä tila katualueilta. Täten alueelle on suunniteltu pyöräkatu ja kävelykatuja, jotka lisäävät myös alueen viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Lisäksi Kalevan puistotie ja Salhojankatu ovat pyöräilyn pääreittejä, joten niiden pyöräväylät pitää olla laadukkaasti toteutettuja.

Kalevan puistotie on puistomainen katu, johon on viihtyisyyden vuoksi tarkoituksenmukaista sijoittaa katupuita. Kadulle on suunniteltu myös jonkin verran uusia pysäköintipaikkoja. Näillä suunnitteluratkaisuilla alueen pysäköintipaikkamäärä kasvaa muutamalla nykytilanteeseen nähden.

Muistutus 2

Muistutuksessa huomautetaan, että Kyllikinraitilla Kalevan puistotien liittymässä katu on sijoitettu suunnitelmaehdotuksessa osittain tontille, mikä haittaa tontin hulevesien ohjaamista. Muistutuksessa esitetään myös, että Kyllikinraitin pihakadun liikennemerkki sijoitetaan samaan pylvääseen nopeusrajoitusmerkin kanssa, jotta se ei vaikeuta alueen talvikunnossapitoa.

Vastine muistutukseen 2

Suunnitellut katurakenteet Kalevan puistotien ja Kyllikinraitin liittymässä ovat kokonaisuudessaan katualueella. Kyllikinraitin pihakadun liikennemerkki on siirretty suunnitelmassa muistutuksessa esitettyyn kohtaan.

Muistutus 3

Muistutuksessa huomautetaan puutteellisesta lumitila- ja kuivatussuunnittelusta. Kadunvarsipysäköinti ja kääntymiskaistat haittaavat ympärivuotista pyöräilyä. Muistutuksen mukaan pyöräpysäköintipaikkojen ja pyöräteiden talvikunnossapito on hankalaa suunnitelluilla ratkaisuilla. Muistutuksessa pidetään myös Kalevan puistotien ja Väinöläkadun liittymän jalankulun ja pyöräilyn erottamisratkaisuja epämääräisinä.

Muistutus vastineeseen 3

Uusilla katusuunnitelmaratkaisuilla saavutetaan riittävän hyvät kuivatusratkaisut ja niitä parannetaan nykytilanteeseen nähden. Katualueilla ei ole joka paikassa riittäviä lumitiloja muista tilatarpeista johtuen ja katujen varusteet kuten pyörätelineet, valaisinylväät ja istutusalueet hankaloittavat talvikunnossapitoa. Kunnossapidosta huolehditaan joka tapauksessa ja runsaslumisina talvina lunta viedään tarvittaessa pois katualueilta.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Väinölänkatu on esteettömyyden erikoistason katu ja siksi Kalevan puistotien itäpuolelle Väinölänkadun liittymään on suunniteltu pyöräilyn ja jalankulun erottava ratkaisu. Täten saadaan turvallisempi ja selkeämpi Kalevan puistotien ylittävä suojatie jalankulkijoille.

Muistutus 4

Muistutuksessa tiedustellaan, että kuuluuko Salhojankadun eteläpäässä kadun itäpuolen jalkakäytävän ylläpito kaupungille vai viereisen tontin haltijalle. Muistutuksessa kysytään myös, että osoitetaanko poistuvien asukaspysäköintipaikkojen tilalle korvaavia paikkoja lähialueelta.

Vastine muistutukseen 4

Katusuunnitelmissa ei oteta kantaa ylläpitovastuisiin, mutta asiat selvitetään muissa yhteyksissä. Asukaspysäköintialuetta laajennetaan Tammelassa palvelemaan alueen asukkaita, mutta alueita ei määritellä näissä katusuunnitelmissa.

Muistutus 5

Muistutuksessa mainitaan, että suunnitellut ratkaisut muuttavat pyöräilyjärjestelyjä etenkin Kalevan puistotiellä. Itsenäisyydenkadun ratkaisuja pidetään pyöräilyn pääreitillä osalta puutteellisina, johon uudet väylät myös liittyvät. Erityisesti muistutuksessa todetaan, että Itsenäisyydenkadun ja Salhojankadun liittymä pitää suunnitella siten, että pyöräilijät ja kävelijät havainnoivat pyöräilyn pääreitillä Salhojankadulla.

Muistutuksessa esitetään, että Kalevan puistotien itäpuolen pyörätie pitää toteuttaa eroteltuna. Etenkin stadionin tapahtumien aikoina pyöräilijät käyttävät paljon itäpuolen pyörätietä. Kekkosentien ylitys tapahtuu myös itäpuolen pyörätieltä. Itäpuolen pyörätietä pidetään muistutuksessa myös paikoin liian kapeana. Muistutuksessa esitetään myös, että Kalevan puistotien länsipuolen pyörätien leveys pitää olla kauttaaltaan pääreitillä ohjeistuksen mukainen 3,0 metriä. Muistutuksessa tiedustellaan myös, että voiko Kalevan puistotien jalkakäytävää levittää stadionin kohdalla, sillä tapahtuma-aikoina kävelijämäärät ovat tässä kohdassa varsin suuret. Muistutuksessa pyydetään myös jatkamaan Kalevan puistotien suunnittelua tämän suunnittelualueen ulkopuolelle, jotta saadaan toimivat ratkaisut myös kadun pohjoispään muun muassa kadunylityskohtien osalta.

Muistutuksessa pidetään huonona ratkaisuna, että Salhojankadun pyöräkadulla, pyöräilyn pääreitillä, sallitaan stadionin huoltoajaja ja bussipysäköintiä. Täten muistutuksessa esitetään, että huoltoajaja rajataan vain pakollisiin tarpeisiin ja että Tampereen kaupunki antaa harkiten luvat tapahtumien aikaisiin pysäköintijärjestelyihin, eikä niistä päätä stadionin operaattori.

Vastine muistutukseen 5

Itsenäisyydenkatu on saneerattu muutama vuosi sitten, eikä siitä ole tässä yhteydessä tehty uutta katusuunnitelmaa. Itsenäisyydenkadun ja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Salhojankadun liittymän pyörätieratkaisuja on katusuunnitelmassa kuitenkin täsmennetty muun muassa punaisen väriasfaltin käytöllä, jotta pyöräilijät havaitsevat paremmin pyöräilyn pääreitien jatkuvan Salhojankadulle.

Kalevan puistotien ajoradan itäpuolella on viihtyisyyden kannalta järkevää säilyttää nykyiset suurikokoiset katupuut. Täten katualueen tila ei riitä erotellun pyörätien ja jalkakäytävän toteuttamiseen kadun itäpuolelle. Sinne on suunniteltu siten 3,8–5,0 metriä leveä yhdistetty pyörätie- ja jalkakäytävä. Kalevan puistotien länsipuolen pyörätietä on katusuunnitelmassa ehdotusvaiheen jälkeen levitetty mahdollisuuksien mukaan. Muut tarpeet huomioiden katuvälille Itsenäisyydenkatu–Väinölänkatu on suunniteltu 3,0 metriä leveä pyörätie ja katuvälille Väinölänkatu–Kyllikinraitti 2,8 metriä leveä pyörätie. Stadionin kohdalle suunniteltua 3,0 metrin levyistä jalkakäytävää ei ole järkevällä tavalla mahdollista levittää. Kalevan puistotien pohjoispäästä tämän suunnittelualueen ulkopuolelta on tehty alustavaa katusuunnittelua, jotta varmistetaan toimivat ratkaisut koko kadulle muun muassa kadunylitysten osalta.

Stadionin toiminnan kannalta on järkevää sallia huoltoajoa ja tapahtumien aikaista bussipysäköintiä Salhojankadun pyöräkadulla. Näistä toiminnoista aiheutuu ainoastaan tilapäistä haittaa muille kadun käyttäjille. Katusuunnitelmissa ei oteta kantaa tilapäisten liikennejärjestelyjen lupaprosessiin, mutta Tampereen kaupunki antaa luvat muun muassa tapahtumien aikaisiin pysäköintijärjestelyihin.

Tiedoksi

Muistuttajat, Petri Keivaara, Petri Leppänen, Leena Tala

Liitteet

- 1 Liite yla 3.5.2023 1 21737 1 21738 1 21739 1 Katujärjestelypiirustus Tammelankatu Salhojankatu Ilmarinkatu
- 2 Liite yla 3.5.2023 1 21736 2 Pituusleikkaus KS Kalevan puistotie
- 3 Liite yla 3.5.2023 1 21736 1 21759 1 Katujärjestelypiirustus Kalevan puistotie Paltsunaukio
- 4 Liite yla 3.5.2023 1 21759 2 Katuvihersuunnitelma Paltsunaukio 20230425
- 5 Liite yla 3.5.2023 1 21739 2 Pituusleikkaus Tyyppipoikkileikkaukset KS Ilmarinkatu
- 6 Liite yla 3.5.2023 1 21736 3 21759 3 Tyyppipoikkileikkaukset KS Kalevan puistotie Paltsunaukio
- 7 Liite yla 3.5.2023 1 21738 2 Pituusleikkaus Tyyppipoikkileikkaukset KS Salhojankatu
- 8 Liite yla 3.5.2023 1 21737 2 Pituusleikkaus Tyyppipoikkileikkaukset KS Tammelankatu
- 9 Liite yla 3.5.2023 Tammela muistutus 1
- 10 Liite yla 3.5.2023 Tammela muistutus 2
- 11 Liite yla 3.5.2023 Tammela muistutus 3
- 12 Liite yla 3.5.2023 Tammela muistutus 4

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

13 Liite ylä 3.5.2023 Tammela muistutus 5

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja on asetettu nähtäväksi 5.5.2023 kaupungin internetsivuille
www.tampere.fi

Päätös on lähetetty sähköpostilla 8.5.2023

Muutoksenhakuviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Tampere
08.05.2023

Jonna Koivumäki
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Valitusosoitus

§134

Valitusosoitus

Valitusosoitus

Tähän päätökseen haetaan muutosta hallintovalituksella.

Valitusoikeus

Tähän päätökseen saa hakea muutosta se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Viranomaisella on lisäksi valitusoikeus, jos laissa niin säädetään tai jos valitusoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle:

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
faksi: 029 56 42269
sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tiedoksisaanti

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, 3 päivän kuluttua sähköpostin lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Yleistiedoksiannossa tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä ilmoituksen julkaisemisesta kaupungin verkkosivuilla. Jos ilmoitus julkaistaan kaupungin verkkosivujen lisäksi myös sanomalehdessä, katsotaan tiedoksiannon tapahtuneen kuitenkin seitsemäntenä päivänä ilmoituksen julkaisemisesta verkkosivuilla. Tiedoksisaantipäivää ei lueta määräaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa tehtävän toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä osin päätöksestä valitetaan ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

- vaatimuksen perusteet
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle.

Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukiolon päättymistä. Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 270 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.